

I stopień umiejętności przewodnickich

Zakres tematów:

Zakres tematyczny obejmuje zagadnienia od założenia miasta, panowanie Piastów Śląskich do 1350r do przejścia Wrocławia pod panowanie czeskie - do 1526r, np.

1. Założenie miasta, biskupstwo we Wrocławiu, dzieje Ostrowa Tumskiego do czasów pierwszej lokacji, bitwa na Psim Polu, początki opactwa na Ołbinie.
2. Lokacje miejskie, przywileje książąt piastowskich (prawo składu, jarmarku świętojańskiego, lokacja Nowego Miasta, najazd Tatarów w 1241, spór wrocławian z Kościołem o dochody, 1335 przejście miasta pod rządy królów czeskich, 1349 – pogrom ludności żydowskiej, 1351 – spotkanie cesarza Karola IV Luksemburskiego z Kazimierzem Wielkim i ufundowanie kościoła św. Doroty.
3. 1420-1430 – walki z husytami, 1453 – wizyta Jana Kapistrana, pogrom Żydów wrocławskich, odmowa złożenia hołdu lennego Jerzemu z Podiebradu – wybuch wojny, złożenie hołdu lennego Maciejowi Korwinowi – związek personalny z Węgrami, Johannes Hess w kościele Marii Magdaleny i początki reformacji w mieście, 1526 – bitwa pod Mahaczem – Habsburgowie na tronie Czech.

Wykaz obiektów zabytkowych

1. Katedra katolicka św. Jana Chrzciciela,
2. kolegiata św. Krzyża i Bartłomieja,
3. kościół św. Idziego,
4. kościół NMP na Piasku
5. kościół św. Marcina,
6. kościół Piotra i Pawła
7. Sierociniec
8. Pomnik Jana Nepomucena, Matki Boskiej na księżycu.

I stopień Szkolnego Przewodnika Wrocławia/ zadania do wykonania

Rodzaj zajęć	Temat zajęć	Zadania uczniów	Cele działań	Uwagi
Prezentacja multimedialna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cechy miasta średniowiecznego na przykładzie Wrocławia 2. Początki miasta od założenia miasta do lokacji miejskiej w 1262 3. Wrocław w okresie wczesnopiastowskim 4. Wrocław w okresie rozbicia dzielnicowego 5. W mieście średniowiecznym 6. Konflikt miasta z klerem – wojna piwna 7. Dzieje Henryków Śląskich, historia św. Jadwigi 8. Wojny z husytami 9. Styl romański we Wrocławiu 10. Styl gotycki we Wrocławiu 	Każdy uczeń przygotowuje i przedstawia na zajęciach koła prezentację na zaproponowane tematy	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudzanie ciekawości historią regionu -budowanie tożsamości z miejscem zamieszkania -kształcenie umiejętności prezentowania efektów pracy - kształcenie umiejętności retoryki i erudycji - mobilizacja uczniów do poszerzania wiedzy na temat regionu - kształcenie umiejętności technologii informacyjnej 	Nauczyciel może zmienić brzmienie czy zakres tematów. Ważne jest jednak, aby były zgodne z podanymi wyżej zagadnieniami.
Przygotowanie i prezentacja obiektu zabytkowego- Uczeń w roli przewodnika	<ol style="list-style-type: none"> 1. Katedra katolicka św. Jana Chrzciciela, 2. kolegiata św. Krzyża i Bartłomieja, 3. kościół św. Idziego, 4. kościół NMP na Piasku 5. kościół św. Marcina, 6. kościół Piotra i Pawła 7. Sierociniec 8. Pomnik Jana Nepomucena, Matki Boskiej na księżycu. 	Każdy uczeń otrzymuje od nauczyciela prowadzącego zabytkowy obiekt, gromadzi na jego temat informacje i w wyznaczonym przez nauczyciela terminie prezentuje przygotowaną pracę swoim kolegom.	Prezentacja prac odbywa się w jednym dniu. Nauczyciel organizuje wycieczkę – każdy z uczniów wciela się w rolę przewodnika i zapoznaje pozostałych z „własnym” obiektem.	

<p>Lekcja muzealna</p>	<p>Lekcja w Muzeum Narodowym – temat do wyboru przez nauczyciela – związany z zagadnieniami i podanym wyżej zakresem czasowym.</p>	<p>Uczniowie uczestniczą w lekcji muzealnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poznawanie obiektów kultury - kształcenie umiejętności zachowania się w miejscu związanym z kulturą i nauką 	<p>Uczniowie uczestniczą w lekcji muzealnej, a następnie formułują pytania, które zadają swoim kolegom na najbliższych zajęciach koła. Można również zachęcić młodzież do tworzenia krótkich form dziennikarskich (sprawozdanie, recenzja, fotoreportaż) i zamieszczenie ich w gazetce szkolnej</p>
<p>Spektakl teatralny</p>	<p>Udział uczniów w wybranym spektaklu teatralnym w dowolnym teatrze</p>	<p>Uczniowie biorą udział w charakterze widzów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie umiejętności zachowania się w miejscu związanym z kulturą - poznanie oferty kulturowej miasta - kształcenie wrażliwości estetycznej - udział w życiu kulturalnym miasta 	<p>Można zachęcić młodzież do tworzenia krótkich form dziennikarskich (sprawozdanie, recenzja, fotoreportaż) i zamieszczenie ich w gazetce szkolnej. Jednak nadrzędnym celem tego działania jest udział w życiu kulturalnym miasta. Nauczyciel może omówić z uczniami tematykę przedstawiania.</p>

II stopień umiejętności przewodnickich

Zakres tematów:

Zakres tematyczny obejmuje zagadnienia od 1526r do końca XIX w, np.

1. Pod władzą Habsburgów,
2. Wrocław w kręgu reformacji, wojna Trzydziestoletnia, dzieje Jezuitów we Wrocławiu, wojny śląskie we Wrocławiu, zajęcie miasta przez Austriaków 1757,
3. Otwarcie Teatru Miejskiego 1789r, zdobycie miasta przez wojska napoleońskie, sekularyzacja klasztorów, 1811 – powstanie Uniwersytetu Wr., dworce wrocławskie – powstanie kolei we Wrocławiu, rozwój przemysłowy miasta w XIXw.

Wykaz obiektów zabytkowych w rejonie od Ostrowa Tumskiego do Rynku

1. Kościół św. Wincentego
2. Dom Panien Trzebnickich
3. Mauzoleum Piastów Śląskich
4. Kościół św. Macieja i pomnik Jana Nepomucena
5. Gmach Uniwersytetu Wrocławskiego
  - a. Aula Leopoldina
  - b. Wieża Matematyczna
  - c. Kościół uniwersytecki
6. Stare więzienie
7. Jatki
8. Kościół św. Elżbiety
9. Jaś i Małgosia
10. Zachodnia pierzeja rynku
11. Plac Solny
12. Południowa pierzeja rynku

13. Wschodnia pierzeja rynku

14. Północna pierzeja rynku

II stopień Szkolnego Przewodnika Wrocławia/ zadania do wykonania

Rodzaj zajęć	Temat zajęć	Zadania uczniów	Cele działań	Uwagi
Prezentacja multimedialna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wojna trzydziestoletnia we Wrocławiu 2. Dzieje jezuitów we Wrocławiu i dzieje Uniwersytetu Wrocławskiego 3. Reformacja we Wrocławiu 4. Rozwój kulturowy miasta (działalność teatrów) 5. Rozrywki i zabawy we Wrocławiu na przełomie wieków 6. Wojny śląskie we Wrocławiu 7. Rozwój przemysłowy w XIX w. 8. Kolej we Wrocławiu 9. Barok we Wrocławiu 10. Klasycyzm wrocławski 11. Dzieje Ratusza i Rady Miejskiej	Każdy uczeń przygotowuje i przedstawia na zajęciach koła prezentację na zaproponowane tematy	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudzanie ciekawości historią regionu - budowanie tożsamości z miejscem zamieszkania - kształcenie umiejętności prezentowania efektów pracy - kształcenie umiejętności retoryki i erudycji - mobilizacja uczniów do poszerzania wiedzy na temat regionu - kształcenie umiejętności technologii informacyjnej	Nauczyciel może zmienić brzmienie czy zakres tematów. Ważne jest jednak, aby były zgodne z podanymi wyżej zagadnieniami.
Przygotowanie i prezentacja obiektu zabytkowego- Uczeń w roli przewodnika	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dom Panien Trzebnickich 2. Mauzoleum Piastów Śląskich 3. Kościół św. Macieja i pomnik Jana Nepomucena 4. Gmach Uniwersytetu Wrocławskiego d. Aula Leopoldina e. Wieża Matematyczna f. Kościół uniwersytecki 5. Stare więzienie	Każdy uczeń otrzymuje od nauczyciela prowadzącego zabytkowy obiekt, gromadzi na jego temat informacje i w wyznaczonym przez nauczyciela terminie prezentuje przygotowaną pracę swoim kolegom.	Prezentacja prac odbywa się w jednym dniu. Nauczyciel organizuje wycieczkę – każdy z uczniów wciela się w rolę przewodnika i zapoznaje pozostałych z „własnym” obiektem.	

	6. Jatki 7. Kościół św. Elżbiety 8. Jaś i Małgosia 9. Zachodnia pierzeja rynku 10. Plac Solny 11. Południowa pierzeja rynku 12. Wschodnia pierzeja rynku 13. Północna pierzeja rynku			
Lekcja muzealna	Lekcja w Muzeum Miejskim – temat do wyboru przez nauczyciela – związany z zagadnieniami i podanym wyżej zakresem czasowym.	Uczniowie uczestniczą w lekcji muzealnej	<ul style="list-style-type: none"> - poznawanie obiektów kultury - kształcenie umiejętności zachowania się w miejscu związanym z kulturą i nauką 	Uczniowie uczestniczą w lekcji muzealnej, a następnie formułują pytania, które zadają swoim kolegom na najbliższych zajęciach koła. Można również zachęcić młodzież do tworzenia krótkich form dziennikarskich (sprawozdanie, recenzja, fotoreportaż) i zamieszczenie ich w gazetce szkolnej
Spektakl teatralny	Udział uczniów w wybranym spektaklu teatralnym w dowolnym teatrze, najlepiej w Operze Dolnośląskiej	Uczniowie biorą udział w charakterze widzów	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie umiejętności zachowania się w miejscu związanym z kulturą - poznanie oferty kulturowej miasta - kształcenie wrażliwości estetycznej - udział w życiu kulturalnym miasta 	Można zachęcić młodzież do tworzenia krótkich form dziennikarskich (sprawozdanie, recenzja, fotoreportaż) i zamieszczenie ich w gazetce szkolnej. Jednak nadrzędnym celem tego działania jest udział w życiu kulturalnym miasta. Nauczyciel może omówić z uczniami tematykę

				przedstawiania.
--	--	--	--	-----------------

Zakres tematów:

Zakres tematyczny obejmuje zagadnienia XX i XXI w.

1. I wojna światowa i okres międzywojenny, pogromy żydowskie, II wojna we Wrocławiu – Festung Breslau, Wystawa Ziem Odzyskanych i Kongres Intelktualistów, Wystawa Stulecia, PRL we Wrocławiu.

Wykaz obiektów zabytkowych

1. Opera Dolnośląska
2. Teatr Lalek
3. Hotel Monopol
4. Arsenał Miejski
5. Plac Jana Pawła
6. Kościół św. Barbary – cerkiew prawosławna
7. Kościół ewangelicki
8. Synagoga pod Białym Bocianem
9. Zamek Królewski
10. Kościół św. Wojciecha – kaplica bł. Czesława

III stopień Szkolnego Przewodnika Wrocławia/ zadania do wykonania

Rodzaj zajęć	Temat zajęć	Zadania uczniów	Cele działań	Uwagi
Prezentacja multimedialna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dzieje Panoramy Raławickiej 2. Festung Breslau 3. Nieistniejące pomniki wrocławskie 4. Muzea wrocławskie 5. Teatry miejskie 6. Historia cmentarzy wrocławskich 7. Pomniki współczesnego Wrocławia 8. Historia Żydów wrocławskich 9. Wielcy wrocławianie 10. Pałace wrocławskie 	Każdy uczeń przygotowuje i przedstawia na zajęciach koła prezentację na zaproponowane tematy	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudzanie ciekawości historią regionu -budowanie tożsamości z miejscem zamieszkania -kształcenie umiejętności prezentowania efektów pracy - kształcenie umiejętności retoryki i erudycji - mobilizacja uczniów do poszerzania wiedzy na temat regionu - kształcenie umiejętności technologii informacyjnej 	Nauczyciel może zmienić brzmienie czy zakres tematów. Ważne jest jednak, aby były zgodne z podanymi wyżej zagadnieniami.
Przygotowanie i prezentacja obiektu zabytkowego- Uczeń w roli przewodnika	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opera Dolnośląska 2. Teatr Lalek 3. Hotel Monopol 4. Arsenał Miejski 5. Plac Jana Pawła 6. Kościół św. Barbary – cerkiew prawosławna 7. Kościół ewangelicki 8. Synagoga pod Białym Bocianem 9. Zamek Królewski 10. Kościół św. Wojciecha – kaplica bł. Czesława 	Każdy uczeń otrzymuje od nauczyciela prowadzącego zabytkowy obiekt, gromadzi na jego temat informacje i w wyznaczonym przez nauczyciela terminie prezentuje przygotowaną pracę swoim kolegom.	Prezentacja prac odbywa się w jednym dniu. Nauczyciel organizuje wycieczkę – każdy z uczniów wciela się w rolę przewodnika i zapoznaje pozostałych z „własnym” obiektem.	

<p>Lekcja muzealna</p>	<p>Lekcja w Muzeum Etnograficznym – temat do wyboru przez nauczyciela – związany z kulturą i obyczajami śląskimi.</p>	<p>Uczniowie uczestniczą w lekcji muzealnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poznawanie obiektów kultury - kształcenie umiejętności zachowania się w miejscu związanym z kulturą i nauką 	<p>Uczniowie uczestniczą w lekcji muzealnej, a następnie formułują pytania, które zadają swoim kolegom na najbliższych zajęciach koła. Można również zachęcić młodzież do tworzenia krótkich form dziennikarskich (sprawozdanie, recenzja, fotoreportaż) i zamieszczenie ich w gazetce szkolnej</p>
<p>Spotkanie z władzami miejskimi</p>	<p>Uczniowie uczestniczą w spotkaniu z dowolnym przedstawicielem władz miejskich lub zwiedzają Ratusz</p>	<p>Uczniowie biorą czynny udział w spotkaniu – zadają pytania</p>	<ul style="list-style-type: none"> -kształtowanie umiejętności zachowania się w miejscu związanym z kulturą - poznanie struktur władz miejskich 	<p>Uczniowie wcześniej przygotowują pytania, a po spotkaniu piszą sprawozdanie lub wywiad – zamieszczają w gazetce</p>

Wstęp

Program edukacji kulturowej daje możliwość poznania własnej historii, tradycji i kultury najbliższego środowiska.

Kierunek swoich działań oparłam głównie na problematyce regionu i jego dziedzictwa narodowego, ze szczególnym uwzględnieniem poznania historii, zabytków, kultury i obyczajów na przełomie wieków. Wrocław w każdej epoce historycznej pełnił i pełni dominującą rolę w spotkaniach kultury wschodniej z zachodnią. Trendy kulturowe, architektoniczne czy uwarunkowania historyczne zawsze były dyktowane przez Wrocław i stąd cały region ulegał wpływowi tak dominującej metropolii.

Przy opracowywaniu programu wykorzystałam doświadczenia zdobyte zarówno podczas pracy przewodnika wycieczek po Wrocławiu i jak i pracy nauczyciela historii i języka polskiego.

Program wynika z potrzeb środowiska. Ukierunkowany jest na kształcenie i wychowanie młodzieży twórczej uczestniczącej w życiu kulturowym i społecznym, dbającej o tożsamość i znającą przeszłość swojego regionu, bo tylko taka widza daje możliwość pełnego i świadomego poczucia przynależności do danego regionu i stwarza możliwość identyfikowania się z nim.

Opracowany przeze mnie program jest zgodny z Podstawą Programową / Dziennik Ustaw Nr 14 1999r./, pełni rolę programu wspierającego. Realizowany będzie w klasach 1-3 gimnazjum w ramach koła Szkolnych Przewodników Wrocławia.

Realizacja tak obszernego zagadnienia jakim jest edukacja regionalna jest możliwa dzięki ściślejszej współpracy z kluczowymi instytucjami kulturowymi i naukowymi miasta, tj. muzea, teatru oraz Uniwersytetu Wrocławskiego.

Mam nadzieję, że realizując program, zachęcę młodzież do poznawania i rozumienia otaczającego świata, jego kultury, rozbudzania szacunku do tzw. Małej Ojczyzny oraz do ukształtowania postawy tolerancji dla innych kultur, narodowości i wyznań, których we Wrocławiu przez wieki pojawiło się wiele.

Program jest skorelowany z innymi przedmiotami nauczanyymi w gimnazjum. Treści programowe realizują zagadnienia z WOS-u, historii, plastyki, muzyki, informatyki i języka polskiego, jednak w głównym stopniu realizuje zagadnienia związane z historią i kulturą regionu.

Cele ogólne

- kształtowanie emocjonalnej więzi z miejscem pochodzenia

- kultywowanie i poznanie tradycji śląskich
- kształtowanie postawy tolerancji dla odrębności kulturowych i wyznaniowych
- wzmacnianie tożsamości narodowej
- popularyzacja wiedzy o kulturze i historii Wrocławia

Cele operacyjne

Uczeń:

- zna dzieje Wrocławia w poszczególnych epokach
- zna współczesne oblicze miasta
- zna najważniejsze obiekty zabytkowe miasta
- zna obiekty związane z kulturą miasta
- potrafi samodzielnie korzystać z różnych źródeł informacji
- rozumie i zna funkcjonowanie współczesnych struktur władz miejskich
- zna metodykę pracy przewodnika
- potrafi zainteresować słuchaczy

Zadania programu

1. Rozwijanie wiedzy o kulturze własnego regionu

2. Odnajdowanie wartości, jaką stwarza wspólnota lokalna i jej kultura w życiu człowieka
3. Prezentowanie własnego regionu i jego walorów
4. Zdobywanie Certyfikatu Szkolnego Przewodnika Wrocławia

Uwagi o realizacji

Projekt przewiduje zdobywanie przez młodzież gimnazjalną stopni przewodnickich. Zdobywanie stopni będzie związane z realizacją zagadnień opisanych w programie na poszczególny stopień, w oparciu o które będzie pracował nauczyciel. Na każdym poziomie przewidziano realizację wyszczególnionych tematów związanych z danym okresem czasowym, poznanie obiektów zabytkowych na wskazanym dla danego stopnia obszarze terytorialnym, udział w lekcji muzealnej i obejrzenie spektaklu teatralnego w wybranym przez nauczyciela teatrze oraz wcielenie się uczniów w rolę przewodnika, czyli zapoznanie kolegów z wybranym przez siebie obiektem zabytkowym.. Uwieńczeniem danego stopnia będzie rozwiązanie testu przygotowanego w każdym roku szkolnym testu przygotowanego dla każdego poziomu umiejętności.

Zdobywanie trzech stopni przewodnickich uprawnia ucznia do ubiegania się o certyfikat Szkolnego Przewodnika Wrocławia. Postępowanie kwalifikacyjne każdego roku szkolnego przeprowadzi komisja złożona z nauczycieli Gimnazjum nr 18 we Wrocławiu, licencjonowanego przewodnika i przedstawiciela Towarzystwa Miłośników Wrocławia. Postępowanie będzie się składało z dwóch części – testu wiedzy (z zagadnień podanych dla każdego poziomu) oraz opisu krasomówstwa przed obiektem pokazanym na slajdzie (wykaz obiektów zgodnych z trzema stopniami przewodnickimi) – w tej części uczeń będzie musiał się wykazać zarówno wiedzą jak i umiejętnościami krasomówczymi i metodycznymi w pracy przewodnika.

Ewaluacja

Każdy uczeń po zdobyciu kolejnego stopnia przewodnictwa otrzyma zaświadczenie wystawione przez Towarzystwo Miłośników Wrocławia i Gimnazjum nr 18 we Wrocławiu. Zdobywanie trzech stopni przewodnickich będzie uprawniało ucznia do ubiegania się o Certyfikat Szkolnego Przewodnika Wrocławia.

Procedury osiągnięcia celów

Realizując program regionalny należy stosować różnorodne metody nauczania – od tradycyjnych do najbardziej nowatorskich, aktywizujących, rozwijających osobowość ucznia i samodzielność w dochodzeniu do wiedzy.

Poznanie własnego regionu umożliwią wycieczki nauczycielem jak i te przygotowane przez uczniów. Ważny jest też udział młodzieży w życiu kulturowym miasta, dlatego uczniowie powinni odwiedzać teatry, brać udział w lekcjach muzealnych.

Skarb w regionie zaklęty

Program edukacji regionalnej

Miejsce realizacji –

Gimnazjum nr 18 im. Armii Krajowej

Wrocław, ul. Kłodnicka 36

Autor – Justyna Magiera